

تعلیم الاسلام

(با ضمیمه حج و عمره)

تألیف:

علامه مفتی کفایت اللہ دہلوی رحمۃ اللہ علیہ

ترجمہ و ضمیمه حج و عمره:

ابوالحسین عبدالمجید مراد زہی خاشی

دهلوی، کفایت الله، ۱۸۷۵ - ۱۹۵۲
 تعلیم الاسلام: تألیف مفتی کفایت الله؛
 ترجمه عبدالمجید مرادزهی خاشی
 زاهدان: فاروق اعظم، ۱۳۸۲ [۲۶۴] ص.
 ISBN 964-7381-19-0
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 عنوان اصلی: تعلیم الاسلام.
 این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشرین مختلف منتشر شده است.
 چاپ دهم. ۱. اسلام - پرسشها و پاسخها. الف. مرادزهی، عبدالمجید، ۱۳۳۹ -
 مترجم، ب، عنوان.
 ۱۳۸۰ ۲۲۹۷/۰۷۶ BP۱۲/۵۹ ۷۰۴۱
 ۱۸۴۳۴ - ۸۰ م کتابخانه ملی ایران
 محل نگهداری:

تعلیم الاسلام

تألیف: علامه مفتی کفایت الله دهلوی رحمۃ اللہ علیہ
 ترجمه: ابوالحسین عبدالمجید مرادزهی خاشی
 ناشر: انتشارات فاروق اعظم
 امور فنی و نظارت چاپ: مؤسسه فرهنگی پژوهشی المرتضی
 تیراژ: ۵ / ۰۰۰
 نوبت چاپ: دهم
 چاپ: سازمان چاپ و انتشارات
 تاریخ انتشار: تابستان ۱۳۹۰
 بها: ۳۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۶۴ - ۷۳۸۱ - ۱۹ - ۰ - ۰ ISBN 964 - 7381 - 19 - 0

مرکز پخش: زاهدان، خیابان خیام روبروی مسجد جامع مکی
 انتشارات فاروق اعظم تلفکس: ۰۵۴۱ - ۲۴۱۸۸۳۸

۱۰	پیشگفتار مترجم
۱۳	آشنایی بامؤلف
۱۳	تحصیلات ابتدایی
۱۳	تدریس
۱۴	شرکت در مسایل و مبارزات سیاسی
۱۵	تصانیف و تألیفات
۱۵	وفات
۱۶	اهمیت کتاب تعلیم الاسلام
۱۹	بخش اول
۱۹	قسمت اول: احکام
۲۰	قسمت اول: احکام
۲۶	اذان
۲۶	چگونگی اذان
۳۳	روش وضو
۳۴	روش ادای نماز
۳۷	بخش اول
۳۷	قسمت دوم: عقاید
۳۸	عقاید
۴۰	فرشتگان
۴۱	کتابهای آسمانی
۴۲	پیامبران
۴۴	قیامت
۴۵	تقدیر
۴۵	زندگی پس از مرگ
۴۷	بخش دوم

۴۵	تقدیر
۴۵	زندگی پس از مرگ
۴۷	بخش دوم
۴۷	قسمت اول: احکام
۴۸	آموزش احکام اسلامی
۴۹	شرط اول نماز
۵۰	بیان وضو
۵۳	بیان غسل
۵۴	بیان مسح بر موزدها
۵۵	حکم مسح بر جبیره (باند زخم)
۵۵	بیان حکم نجاسات حقیقی
۵۷	بیان استنجاء
۵۸	بیان حکم آبها
۶۱	حکم آب چاهها
۶۵	بخش سوم
۶۵	قسمت اول: عقاید اسلامی
۶۶	عقاید اسلامی
۶۶	۱- توحید
۶۹	۲- فرشتگان
۷۲	۳- کتابهای آسمانی
۷۵	۴- رسالت
۸۰	۵- اصحاب کرام - رضوان الله علیهم اجمعین
۸۱	۶- ولایت و اولیای خدا

۸۳	۷- معجزه و کرامت
۸۹	بخش سوم
۸۹	قسمت دوم: ارکان و اعمال اسلامی
۹۰	باقیمانده مسایل وضو
۹۲	مسایل باقیمانده از فرایض وضو
۹۳	مسایل باقی مانده از سنتهای وضو
۹۵	مسایل باقی مانده از مستحبات وضو
۹۶	مسایل باقی مانده از شکننده‌های وضو
۹۹	مسایل باقی مانده از غسل
۱۰۱	مسایل باقی مانده از مسح بر موزه‌ها
۱۰۲	مسایل باقی مانده از نجاست حقیقه
۱۰۴	مسایل باقی مانده از استنجاء
۱۰۵	مسایل باقی مانده از آبها
۱۰۶	مسایل باقی مانده از آب چاهها
۱۰۸	تیمم و احکام آن
۱۱۲	شرط دوم نماز، پاک بودن لباس
۱۱۳	شرط سوم نماز، پاک بودن جای نماز
۱۱۴	شرط چهارم نماز، پوشیدن عورت
۱۱۵	شرط پنجم، وقت نماز
۱۲۰	شرط ششم نماز، استقبال قبله
۱۲۱	شرط هفتم نماز «نیت»
۱۲۱	بیان اذان
۱۲۵	تکبیر تحریمه

۱۳۱		سنت‌های نماز
۱۳۳		مستحبات نماز
۱۳۵		روش کامل خواندن نماز
۱۳۷		بخش چهارم
۱۳۷		قسمت اول: عقاید اسلامی
۱۳۸		توحید
۱۴۲		کتاب‌های آسمانی
۱۴۷		رسالت
۱۵۱		ایمان و اعمال صالحه
۱۵۴		بیان معصیت و گناهان
۱۵۴		بیان کفر و شرک
۱۵۸		بیان بدعتها
۱۵۹		بیان سایر گناهان
۱۶۳		بخش چهارم
۱۶۳		قسمت دوم: اعمال اسلامی
۱۶۴		احکامی چند از قرائت
۱۶۵		بیان جماعت و اِمَامَت
۱۶۹		آنچه نماز را فاسد می‌کند
۱۷۱		مکروهات نماز
۱۷۳		نماز وتر
۱۷۵		نمازهای سنت و نفل
۱۷۶		نماز تراویح
۱۷۷		قضای نمازها

۱۷۹.....	مُذِرْک، مَسْبُوق، لَا حِقْ
۱۸۱.....	سجده سهو
۱۸۴.....	سجده تلاوت
۱۸۶.....	نماز بیمار
۱۸۷.....	نماز مسافر
۱۹۰.....	نماز جمعه
۱۹۲.....	نماز عیدین
۱۹۵.....	نماز جنازه
۱۹۷.....	روزه یکی از فرائض مهم اسلام
۱۹۹.....	روزه رمضان
۲۰۱.....	رؤیت ماه و گواهی در مورد آن
۲۰۲.....	نیت روزه
۲۰۴.....	مستحبات روزه
۲۰۴.....	مکروهات روزه
۲۰۵.....	آنچه روزه را فاسد می کند
۲۰۷.....	قضای روزه
۲۰۹.....	کفاره روزه
۲۱۰.....	اعتکاف
۲۱۲.....	مستحبات اعتکاف
۲۱۲.....	اوقات اعتکاف
۲۱۳.....	کارهایی که در اعتکاف جایز است
۲۱۴.....	آنچه اعتکاف را فاسد و یا مکروه می کند

۲۱۲	 اوقات اعتکاف
۲۱۳	 کارهایی که در اعتکاف جایز است
۲۱۴	 آنچه اعتکاف را فاسد و یا مکروه می کند
۲۱۴	 نذر
۲۱۶	 زکات یکی از فرائض مهم اسلام
۲۱۶	 نصاب و مال زکات
۲۱۸	 چگونگی ادای زکات
۲۲۰	 مصارف زکات
۲۲۳	 صدقه فطر
۲۲۶	 حج یکی از فرائض مهم اسلام
۲۲۶	 مقدمه
۲۲۷	 خانه ی کعبه
۲۲۸	 حجر اسود
۲۲۸	 مسجد الحرام
۲۲۸	 توسعه ی مسجد الحرام در طول تاریخ
۲۲۹	 فرضیت حج و حکمت مشروعیت آن
۲۳۱	 حکمت مشروعیت حج
۲۳۴	 فضیلت حج
۲۳۴	 شرایط فرضیت حج
۲۳۵	 شرایط صحت حج

۲۳۶		ارکان حج
۲۳۶		واجبات حج
۲۳۶		سنتهای حج
۲۳۸		انواع حج
۲۳۸		چگونگی ادای حج طبق برنامه‌ی روزانه
۲۳۹		آمادگی سفر
۲۴۰		مواظیت احرام
۲۴۱		احرام و چگونگی آن
۲۴۱		سنتهای احرام
۲۴۲		ممنوعات احرام
۲۴۲		احرام زن
۲۴۲		ورود به مکه
۲۴۳		طواف خانه‌ی کعبه
۲۴۴		سنتهای طواف
۲۴۴		سعی بین صفا و مروه
۲۴۵		سنتهای سعی
۲۴۵		خروج از احرام برای مُعْتَمِر و مُتَمَتِّع
۲۴۶		ماندن در مکه
۲۴۶		روز ترویبه (هشتم ذی الحجه)
۲۴۷		روز عرفه
۲۴۷		وقوف به عرفات
۲۴۸		شب گذرانی در مُزْدَلِفَه
۲۴۸		گرد آوری سنگریزه‌ها از مزدلفه

۲۴۹	حرکت به سوی مِنی
۲۴۹	روز عید
۲۴۹	رمی جمره العقبة
۲۵۰	قربانی (دم شکر)
۲۵۰	حلق یا تقصیر
۲۵۰	طواف زیارت
۲۵۱	خروج از احرام
۲۵۱	ایام تشریق و اعمال آنها
۲۵۱	رمی جمرات سه گانه
۲۵۲	رمی روز دوازدهم
۲۵۲	طواف وداع
۲۵۴	زیارت مدینه منوره و روضه مطهره
۲۵۶	آداب اقامت در مدینه
۲۵۶	زیارت اماکن خاص در مدینه منوره
۲۵۷	وداع با مدینه
۲۵۸	عمره و چگونگی ادای آن
۲۵۸	زمان عمره
۲۵۹	فرائض عمره
۲۵۹	واجبات عمره
۲۵۹	چگونگی ادای عمره
۲۶۰	هَدّی
۲۶۰	انواع هَدّی
۲۶۱	جنایات و جریمه های آن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار چاپ نهم مترجم

با درود و سلام بر روان پاک خاتم پیامبران، حضرت محمد بن عبدالله ﷺ و درود و سلام بر یاران فداکار، از مهاجرین و انصار و بر اهل بیت و خانواده اطهار، تا روز جدا شدن ابرار از اشرار.

دین اسلام دینی است کامل و جهانی که خواستها و نیازهای جامعه بشری را در زمانهای مختلف پاسخگو بوده و در آینده نیز پاسخگو خواهد بود.

استفاده کامل از این دین، زمانی ممکن است که قوانین و مقررات آن، در ابعاد مختلف زندگی، در جامعه و خانواده، اجرا و پیاده شوند. اجرای این قوانین زمانی ممکن است که نخست، آشنایی کامل با این قوانین حاصل شود. کتابی که در پیش روی دارید، مجموعه گرانبها، سودمند و مختصری است از احکام و عقاید اسلام که برای فرزندان مسلمانان با زبانی ساده و گویا توسط یکی از شخصیت‌های برجسته علمی و عملی هند، یعنی «حضرت مولانا مفتی کفایت الله دهلوی رحمته الله» نوشته شده است. اهمیت این کتاب بعداً بیان خواهد شد در اینجا مختصری از زندگی مؤلف بیان می‌شود.

آشنایی بامؤلف محترم علامه مفتی کفایت الله دهلوی رحمۃ اللہ علیہ

مولانا در تاریخ ۱۲۹۲ هـ مطابق ۱۸۷۵ میلادی در شهر شاه جهان پور هند دیده به جهان گشود.

والد بزرگوار ایشان، شیخ عنایت الله بن فیض الله بن خیرالله بن عبادالله است.

تحصیلات ابتدایی

مولانا در سن پنج سالگی وارد مکتب گشت و پس از طی دوران مکتب، وارد مدرسه ابتدایی شد و کتابهای ابتدای عربی و فارسی را در آنجا خواند. مولانا شاگرد بسیار ذکی و هوشمندی بود. هنگامی که استاد وی، مولانا عبیدالحق خان، ذکاوت و فراست شاگرد خویش را احساس کرد، به شیخ عنایت الله پیشنهاد نمود تا با اعزام مولانا به مدرسه مسجد شاهی در مراد آباد، موافقت کند.

در سال ۱۳۱۰ هـ مولانا به آنجا اعزام گشت و تا مدت دو سال از اساتید ممتاز آنجا، علم آموخت. در سال ۱۳۱۲ هـ به مدرسه دارالعلوم دیوبند رفته و از اساتید آنجا مانند مولانا حکیم محمد حسن، مولانا غلام رسول و محدث کبیر مولانا خلیل احمد سهارنپوری نویسنده کتاب «بذل المجهود فی حل ابی داوود» کسب علم نمود.

دروس حدیث را از مولانا عبدالعلی میرتی و مولانا محمود الحسن رحمۃ اللہ علیہ فراگرفت و در تاریخ ۱۳۱۵ هـ در سن بیست و دو سالگی از مدرسه دارالعلوم دیوبند، فارغ التحصیل شد.

تدریس

مولانا پس از فارغ التحصیل شدن و مراجعت به منطقه، به مدت پنج سال در مدرسه «عین العلوم» شاه جهان پور مشغول تدریس شد و دانشمندانی امثال مولانا اعزاز علی رحمۃ اللہ علیہ استاد ادب و فقه «دارالعلوم دیوبند» مولانا مفتی سید مهدی حسن مفتی «دارالعلوم دیوبند» و غیره افتخار شاگردی مولانا را در همان مدرسه کسب نمودند.

در سال ۱۳۲۱ هـ وقتی غائله قادیانیت در شاه جهان پور برپا شد، مولانا در رد آن، ماهنامه «البرهان» را نوشت و منتشر ساخت. و در همان سال به «مدرسه امینیة دهلی» رفت و بنا بر پیشنهاد مولوی امین الدین ایلولوی رحمۃ اللہ علیہ بانی آن مدرسه، به عنوان استاد مدرسه برگزیده شد. در سال ۱۳۴۰ هـ پس از وفات مولوی امین الدین، به عنوان مدیر مدرسه انتخاب شد و تا آخر عمر در همان مدرسه مشغول خدمت به فرهنگ اسلام و مسلمین بود.

شرکت در مسایل و مبارزات سیاسی

با توجه به اینکه مولانا، مفتی برجسته و مرجع مسلمانان هند بود و مشغولیت‌های تدریس، قضاء، افتاء و غیبه را عهده دار بود. اما در میدان سیاست نیز نقشی مهم و قابل توجهی داشت و یکی از عاملان و پشتازان در تأسیس و تشکیل «جمعیت علمای اسلام» در هند، به شمار می‌آیند و به مدت بیست سال عهده‌دار ریاست این جمعیت بودند.

• مولانا در تأیید قضیه خلافت عثمانی یکی از معاونان و یاران شیخ محمود الحسن دیوبندی رحمۃ اللہ علیہ بود. و همانند سایر علماء و دانشمندان آن دیار در مبارزات علیه استعمار و دیکتاتوری انگلیس، نقش فعالی داشت و در این راستا دوبار روانه زندان شدند.

بار اول مدت شش ماه و بار دوم مدت هیجده ماه را در زندان سپری کردند. (۱)
بعضی از شاگردان ممتاز و بزرگ مردانی که از محضر ایشان کسب فیض و دانش نمودند به قرار ذیل می‌باشند:

۱- شیخ الادب و الفقه مولانا اعزاز علی رحمۃ اللہ علیہ استاد دارالعلوم دیوبند.

۲- مولانا مفتی سید مهدی حسن رحمۃ اللہ علیہ مفتی دارالعلوم دیوبند.

۱- برای آگاهی بیشتر از سیمای درخشان مولانا به کتاب «نزهة الخواطر» نوشته علامه عبدالحی الکنوی پدر نویسندگان و دانشمندان معاصر هند؛ استاد سید ابوالحسن ندوی رحمه الله مراجعه شود.

- ۳- سحبان الهند مولانا حافظ احمد سعيد دهلوی رحمۃ اللہ علیہ ناظم پیشین جمعیت علماء ہند.
- ۴- شیخ الحدیث مولانا مفتی محمد عبدالغنی پتالوی رحمۃ اللہ علیہ استاد مدرسه امینیہ دہلی.
- ۵- مولانا مفتی عبدالصمد مکرانی بلوچ قاضی القضاۃ اسبق ریاست قلات بلوچستان.
- ۶- مولانا محمد اسماعیل بسم اللہ مفتی منطقہ گجرات و مدیر اسبق جامعہ اسلامیہ دایبل ہند.
- ۷- حضرت مولانا عبدالعزیز ملازمی رحمۃ اللہ علیہ پیشوای اسبق مذهب اہل سنت ایران و بنیانگذار «حوزہ علمیہ دارالعلوم» زاهدان.

تصانیف و تالیفات

- ۱- تعلیم الاسلام کہ در اصل بہ زبان اردو نگاشته شدہ و بہ چندین زبان معتبر و زندہ دنیا ترجمہ گردیدہ.
- ۲- «روض الریاحین» بہ صورت قصاید و اشعار عربی.
- ۳- جزوہ ای بر زندگی شیخ الهند مولانا محمود حسن دیوبندی رحمۃ اللہ علیہ.
- ۴- «حمایت از منافع مذہبی و ملی مسلمانان».
- ۵- تفسیر سیاسی بر کارنامہ جمعیت علمای اسلام ہند.
- ۶- «کفایت المفتی» در ہفت جلد ضخیم چاپ و منتشر شدہ است و یک مرجع بزرگ و بی مانند در فقہ اسلامی و مسایل روز است.

وفات

در تاریخ سی و یک دسامبر ۱۹۵۲ میلادی رأس ساعت ده و بیست و پنج دقیقہ در خانہ خویش، رخت سفر از این جہان بریست و بہ جایگاہ ابدی آخرت مشرف شد. در روز دوم از وفات، حدود یک صد ہزار نفر از مسلمانان دہلی در تشیع جنازہ آن ستارہ درخشان علم و معرفت، شرکت جستہ و پس از اقامہ نماز بر پیکر پاک شان،

در محوطه خواجه قطب الدین بختیار کاکی رحمۃ اللہ علیہ به خاک سپرده شد. و جهان اسلام در ماتم آن زلله دانش و عرفان به سوگ نشست. رحمہ اللہ و ادخلہ فی جنات النعیم صبا از ما درود و ہم سلامی بر آن خاک و بر آن تربت رساند.

اهمیت کتاب تعلیم الاسلام

همانگونه که از اسم کتاب بر می آید، این کتاب در واقع قالب و مخزنی است که تمام مسایل مربوط به احکام و عقیده اسلامی در آن، گنجانده شده و در آن یافته می شوند. این کتاب مشتمل بر چهار بخش است و هر بخش شامل دو قسمت عقاید و احکام است. هر بخش و هر قسمت تکمیل کننده بخش و قسمت قبلی است در بخش اول، عقاید و احکام به طور ساده بیان شده اند. در بخش دوم با تفصیل بیشتری و در بخش سوم و چهارم با توضیح و تفصیل کاملی بیان شده است.

آنچه امتیاز کتاب را بالا برده است قلم شیوای مصنف در روان نویسی و ساده نویسی آن است. که بسیار عام فهم بوده و هر کس می تواند با مراجعه به آن، مسئله مورد نظر خویش را به راحتی بیابد.

جهت تسهیل بیشتر، بنده تمام پرسشهای آن را شماره گذاری کردم.

کتاب تعلیم الاسلام یکی از پر تیراژترین کتابها در هند، پاکستان، افغانستان، بنگلادش و جمهوری اسلامی ایران است و جزو برنامه درسی مدارس و مکاتب دینی در جاهای یاد شده می باشد، این کتاب تا به حال به زبانهای «اردو»، «عربی»، «انگلیسی»، «بنگالی»، «سندھی»، «بلوچی» چاپ و منتشر شده است. و قبلاً توسط یکی از برادران افغانی به زبان فارسی دری نیز ترجمه و چاپ گردیده ولی چون بسیاری از کلمات و اصطلاحات فارسی دری افغانستان برای فارسی دانان ایران مانوس و زود فهم نبود، بنابر پیشنهاد و تشویق دوست ارجمند جناب مولانا محمد قاسم حفظه الله، اقدام به ترجمه آن نمودم.

خداوند به ایشان نیز جزای خیر عنایت کند که باعث این امر مهم و خیر گردیدند. لذا از آنجایی که طبیعت انسان مرکب از خطا و نسیان است اگر خوانندگان

گرامی متوجه اشتباه و یا تسامحی در ترجمه شدند، امید است که با دیده اغماض نگرسته و به بنده یادآور شوند تا در چاپهای آینده انشاء الله اصلاح گردد.

مؤلف مرحوم در اصل کتاب بحث حج را نیاورده است زیرا در آن روزها با توجه به فاصله دور هند از سرزمین حجاز و نبود امکانات امروزی، سفر حج به ندرت انجام می گرفته است و مؤلف نیاز آن را احساس نکرده است. ولی امروز که سفر حج و عمره به کثرت و با سهولت انجام می گیرد و حج هم یکی از ارکان مهم اسلام است، لازم دانستم این موضوع را به صورت خلاصه در آخر کتاب به عنوان ضمیمه حج و عمره در این نوبت از چاپ (یعنی نوبت نهم چاپ) اضافه کنم تا فرزندان مسلمانان با این فریضه مهم اسلام نیز آشنایی پیدا کنند.

در خاتمه، خواندن و مطالعه این کتاب به تمام دوستان بالخصوص جوانان و نوجوانان و خردسالان، توصیه می شود. و بر هر فرد مسلمان لازم است نسخه ای از آن را در منزل خویش داشته و برای خانواده با برنامه صحیح و آموزنده، قرائت کند.

ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم

عبدالمجید مرداذهی خاشی

حوزه علمیه دارالعلوم زاهدان